

Martin Nipage: BÜYÜK CÜRMÜN KÜÇÜK BİR FASLI

Posted on 20/11/2014

MARTIN NIPAGE (1886- 1963) Alman eğitimci, Halep'teki Real Mektebinin kıdemli öğretmenlerinden. Ermeni katliam ve tehciri kapsamında işlenen her tür cinayete şahsen tanık olmuştur. 1915 'te Alman halkına hitaben çağrıda bulunarak, Alman hükümeti ile Türklerin suç ortaklığı sonucunda Ermenilerin içine düştükleri feci duruma gözler önüne sermiştir.

M. Nipage'nin bu çağrısı Almanca, Fransızca ve İngilizce olarak defalarca yayınlanmıştır. J. Lepsius'un "Almanya ve Ermenistan 1914 - 1918" başlıklı kitabında (Yerevan, 2006, s. 222-224) da yer alan Nipage'nin bu çağrısının–dan bir bölümü aktarıyoruz.

BÜYÜK CÜRMÜN KÜÇÜK BİR FASLI

Halep'teki Alman okulunun öğretmenleri olarak, bizler her gün gözümüzün önünde gerçekleşen Ermeni tehciri hakkında tanıklık etmeyi kendimize kutsal bir görev bilmekteyiz. Bu sebepten dolayı, olaya el koyması için, dışişleri bakanlığının dikkatini bu talihsiz vaka üzerine çekmekteyiz. Ermenilerin kendi vatanları olan dağlık ülkeden sevkıyatı ile başlayan o kanlı cinayetleri görmeye artık tahammülümüz kalmadı. Binlerce erkeği, ailelerinden koparıp, bir kısmını da yakınlarının gözleri önünde kestiler. Çok sayıda kadın, kız ve çocukların parçalanmış çıplak cesetleri, muhafız zabıta grupları ve bunların suç ortakları tarafından yol kenarına atıldı. Sevkolunan kafileler daha uzun bir süre aynı yolu izleyecek. Açlık, susuzluk ve görülmemiş şiddetten dolayı hepsinin tayin edilen yere varması imkansız. Yolda onlar yaşayan cesede dönüşmekte, bu nedenle her altı kişiden sadece biri sevkıyat mevkiine ulaşmakta. Sağ kalmayı başarıp da çöle ulaştıklarında, sevkolunanlar Ermeniliğe

veda etmek durumunda kalmaktadır. Umarız dışişleri bakanlığı, temsilcisi vasıtasıyla, ülkemizi bu olup, bitenlerden haberdar eder.

Bununla ilgili olarak, okulumuzun hemen yakınındaki sokakta vuku bulan ve söz konusu halkın içinde bulunduğu sefaleti gözler önüne seren bir vakaya değineceğim. Bu sokakta eski ve büyük bir han var, Türk makamlarının talimatıyla Ermeni sürgünleri, özellikle de hasta olanları barındırmakta. Demek ki, hastane gerekli. Dar bir kapıdan içeri giriyoruz. Zemin katta çıplak, dermansız, yırtık pırtık giyişiler içinde kadın ve çocuklar yere, kendi yol eşyalarının üzerine uzanmış yatmakta, aralarında nadir de olsa ihtiyar da vardı. Yegane tuvaletin bulunduğu avluya çıkıyoruz. Bodrumun önünde bitkin hastalar, can çekişenler ve ölüler küme olup, üst üste yığılmış, etraf tam anlamıyla çöplük. Cesetlerin üstü sinek dolu. Oradan buradan yarı ölü, iskelete dönüşmüş, cehennem azabı çeken, terkedilmiş varlıkların iniltileri duyulmakta. Bir ihtiyara ait cesedin hemen yanı başında iki çocuk doğal ihtiyaçlarını karşılamakta.

Dışkı kaplı avludan zemin kata iniyoruz, onlarca aç, gözünün feri sönmüş çocuk dolu. Bir kısmı ölmüş veya ölmek üzere. Onlarla hiç kimsel ilgilenmiyor. Karanlık bir oyuktan erkek çocuğuna ait yarı çürümüş, ağır kokusu etrafa saran cesedi dışarı çıkarıyoruz, Bı küçük çocukların hepsi de anneleri buralarda, birkaç gün önce ölen yetimler. Tek bir doktor dahi yok, ilaç dersen, acıları dindirmek, tedavi etmek için, hiç yok. Sağ kalanlar açlıktan ölmekteler. Hükümet ise bı sözde hastaneye sadece ya kaba un, ya da kara asker ekmeği vermekte. Haftalarca, hatta aylarca yemeden, içmeden çölün kavurucu sıcağında yürümekten bitkin, dermansız bir halde, tayin edilen yere varamadan, buraya düşüp kalmışlar. Bunca eziyet kafi değilmiş gibi, bir de sıtma ve tifo salgını baş gösterdi. Tabut yüklü kamyonların gelmesi o günlerde başladı. İlk ölenlerin cenazeleri kaldırılıyordu, sonradan cesetleri kamyonu yükleyerek, kilise avlusuna götürüp, topluca oradaki çukura attılar. Günde sevkolanlardan 100-150'sinin ölmesinden dolayı tabıl yetmiyordu. Cesetleri adeta eşya gibi, rastgele kamyonlara yüklemekte, ine kalka (çoğu kez üstü açık vaziyette) köylerin içinden geçerek götürmekteydiler.

Bizler ise birer Alman öğretmeni olarak, öğrencilerimize bu manzaraların hemen yambaşmda, Alman kültürü dersleri vermekteydik. Oysa onlar okul girişinde, ceset yüklü kamyonları görmüş, biçarelerin zemin katın açık pencerelerinden gelen iniltilerini duymuş ya da dışarı çkarak, sokak aralarında dilenirken bu zavallılara karşı laşmış olabilirdi. Haddinden fazla takasiz olmalarından dolayı dışarı çıkan zavallılar geri dönemeyip, sokak ortasında düşüp ölmekte, yüz lerine sinekler üşüşmekteydi. Soydaşlarının okulun bitişiğindeki koin şu handa açlıktan telef oldukları bir ortamda, Ermeni öğrenciler, biz öğretmenlerinin tarih, vatan bilgisi, din derslerinde anlattıklarına nasıl ve hangi mantıkla itimat edecek? Ayrıca, masum kadın ve çocukların kitleler halinde (Tanrı buyruğuna karşı gelerek) katledilmesini suç ola râk algılayıp, kınayan birçok iyi kalpli Müslümanlar da mevcut. Ancak bu Müslümanlar, böylesine kanlı cinayetlerin kendi hükümetlerince tertiplendiğinin farkında olmayıp, tüm suçu Almanların üstüne yıkmakta.

Türkiye'nin tüyler ürpertici eylemleri, Doğu ülke halklarının tarihsel belleğinde Almanya'yı onursuzlaşma tehdidiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Kendi ülkelerinden Ermenilerin kovulmasına yönelik siyaseti tartışma konusu yapılmak, belki bize düşen görev olmayabilir. Ancak bizler Alman okulunun eğitimcileri olarak, böylesine korkunç yöntemlerle gerçekleştirilen tehcire tarih sayfalarında dahi rastlamadığımızı da bir görev bilerek, belirtmek mecburiyetindeyiz. Kadın ve çocukların kitlesel katliamları da dahil olmak üzere, verilen zarar telafi edilecek cinsten değil. Alman dışişleri bakanlığının duruma el koyacağına inancımız tamdır (hiç olmazsa böylece bu utanç verici cinayetler, son safhasında da olsa, nihayet bulur). Biz Alman eğitimcileri bu utanç verici durumdan kurtarmanızı önemle rica etmekteyiz, zira cinayetlere katılmış olmamıza ilişkin şaibelerin tedirginliğini en ağır şekilde yaşamaktayız. Bu şaibeler hem Müslümanlar, hem de Hıristiyanlar arasında yaygın olup, bunların ileride tüm dünyaya yayılma olasılığı bir hayli fazladır.